

י ר צ ה

מבנה הספר:

יונה כובש את נבואתו (א, א-ג)
ה' מסכל את בריחתו של יונה (א, ד-טז)
יונה במעי הדג (ב, א-י)
הצלתו של יונה (ב, יא)
יונה בנינוה (ג, א - ד, ג)
מדותיו של ה' (ד, ד - ד, יא)

שני חלקי ספר יונה והשוואה ביניהם:

נבואה ראשונה:

נבואה שנייה:

שליחת יונה לנינוה (ג, א-ב)	שליחת יונה לנינוה (א, א-ב)
ההליכה לנינוה (ג, ג-ד)	הבריחה לתרשיש (א, ג-ד)
פקודת המלך לתשובה (ג, ו-ט)	יראתם של אנשי האניה (א, ה-ח)
אמונתם של אנשי נינוה בה' (ג, ה)	הכרזתו של יונה על אמונתו בה' (א, ט)
תשובת אנשי נינוה (ג, י)	הכרת ה' ע"י אנשי האניה (א, י)
תפילת יונה (ד, ב-ד)	תפילתם של אנשי האניה (א, יד)
הצלתם של אנשי נינוה (ד, ג-י)	הצלתו של יונה ע"י בליעת הדג (ב, א)
נס הקיקיון (ד, ז-י)	נס הדג (ב, א יא)
דבר ה' הצלתם של אנשי נינוה (ד, יא)	הצלתו של יונה (ב, ב-ה)

מטרת ספר יונה:

רד"ק: יש לשאול למה נכתבה נבואה זו בכתבי הקדש וכולה על נינוה שהיתה מאומות העולם ואין בו זכר לישראל ואין בכל הנביאים זולתה כמוה.

ונוכל לפרש כי נכתבה להיות מוסר לישראל שהרי עם נכרי שאינם מישראל היה קרוב לתשובה ובפעם הראשונה שהוכיחם הנביא שבו בתשובה שלמה מרעתם וישראל מוכיחים אותם הנביאים השכם והערב ואינם שבים מרשעם.

ועוד להודיע הפלא הגדול שעשה האל יתברך עם הנביא שהיה במעי הדג ג' ימים וג' לילות וחי, ועוד שהקיאו הדג.

ועוד ללמד שהאל יתברך חומל על בעלי תשובה מאיזה עם שיהיו ומוחל להם וכל שכן כשהם רבים.

פרק א'

(א) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל יוֹנָה בֶן אֲמֵתַי לֵאמֹר:

(ב) **קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני:**

נינוה העיר הגדולה - בבראשית (י, יב) וְאֵת רֶסֶן בֶּין נִינְוָה וּבֵין פֶּלַח הוּא הָעִיר הַגְּדֹלָה. ומפסוק זה לומד שם רש"י שהתואר 'העיר הגדולה' הוא על נינוה ולא על העיר 'פלח'. גודל העיר התפרש לקמן (ג, ג) וְנִינְוָה הִיְתָה

עִיר גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים מְהֵלֵךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, וכמות יושבי העיר נכתב לקמן (ד, יא) נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מְשֻׁתִּים עֲשָׂרָה רְבוּ אָדָם.

וּקְרָא עָלֶיהָ - לא כתוב מה יקרא עליה.

רד"ק: ממה שקרא עליה בסוף 'וְנִינְוָה נִהְפְּכֶת' למדנו כי זאת הקריאה אמר לו שיקרא עליה. מצודות דוד: עדיין לא פירש לו מה יקרא.

פִּי עֲלֵתָה רָעַתָּם לִפְנֵי - אין זה תוכן הקריאה אלא הסיבה לקריאה.

(ג) וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּרָד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֹנִיָּה בָּאָה תַּרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן שָׂכָרָה וַיֵּרָד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה:

וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה - יש בפסוק זה שני שאלות שונות:

1. מה ראה יונה שלא רצה לילך אל נינוה?

רש"י: אמר העכו"ם קרובי תשובה הם, אם אומר להם ויעשו תשובה, נמצאתי מחייב את ישראל שאין שומעים לדברי הנביאים.

2. איך יהיה יכול לברוח ודוד אמר אנה מפניך אברח?

רש"י: אמר אברח לי הים שאין השכינה שורה בחוץ לארץ.

רד"ק: חשב שאם יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לא תשרה עליו רוח נבואה.

מלבי"ם: עלה אל האניה, שחשב שבעת יהיה באניה לא תחול עליו רוח ה', אם מפני שיורדי הים דעתם בלתי מתישבת מצער הים עד בואם ליבשה כמ"ש חז"ל, אם מפני שאז לא יתבודד באשר היו על האניה עובדי אלילים שכ"ז תעכב בל תשרה השכינה עליו וז"ש 'וַיֵּרָד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה' - שרצה לבא עמהם בחברתם.

מִלִּפְנֵי יְהוָה - מלבי"ם: יש הבדל בין מפני ה' ובין מלפני ה', שמפני ה' יאמר על ידיעתו והשגחתו, ואיך יוכל לברוח מהשגחת ה' ואנה מפניו יברח, אבל לפני ה' בא על הדבקות והשראת השכינה בהיותו עומד ומתהלך לפני ה' ודבק בו.

וַיֵּרָד יָפוֹ - רד"ק: הנכנס בים יקרא יורד כמו שנאמר 'יורדי הים באניות' כי שפת הים הוא מקום נמוך כנגד שאר היבשה. ואז"ל פי' כי יקרא יורד כנגד האניה שהיא עמוקה ויורד בה כמו שאמר 'וַיִּמְצָא אֹנִיָּה... וַיֵּרָד בָּהּ', וכן אמר 'וַיִּוָּנֶה יָרַד אֶל יַרְפְּתֵי הַסְּפִינָה' וכן 'יורדי הים באניות'.

בָּאָה תַּרְשִׁישׁ - רד"ק: טעמו מלרע ר"ל שהיתה מוכנת ללכת ולבא תרשישה.

וַיִּתֵּן שָׂכָרָה - מה בא לומר שנתן שכרה הרי כך דרך כל יורד באניות לשלם השכר?

רש"י: הקדים לתת שכרה ואין דרך יורדי הים לתת שכר הספינה עד שעת היציאה והוא הקדים.

רד"ק: נתן שכר כל הספינה בעבור שתמהר ללכת ולא תמתין לסוחרים ולסחורות בעבור שהיה רוצה לברוח מהר.

מלבי"ם: מהר יונה לשלם שכר כל האניה, והיה לו בזה שתי כוונות, אם שתלך תיכף, ואם שלא ימצאו על האניה נפשות רבות, אחר שידע שהעוברים באניה יהיו בסכנה לא רצה שיאבדו נפשות רבות.

(ד) וַיְהִי הַטִּיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סַעַר גְּדוֹל בַּיָּם וְהָאֹנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר:

וְהָאֲנִיָּה חֲשָׁבָה לְהִשָּׁבֵר - רד"ק : אנשי האניה חשבו שתשבר האניה.

(ה) וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֶלְהֵיו וַיִּטְלוּ אֶת הַפְּלִים אֲשֶׁר בְּאֲנִיָּה אֶל הַיָּם לְהִקַּל מֵעֲלֵיהֶם וַיּוֹנָה יָרֵד אֶל יָרְכָתַי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיִּרְדָּם :

וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים וַיִּזְעְקוּ... וַיִּטְלוּ... וַיּוֹנָה יָרֵד - ו' הניגוד, הם עשו בכל כוחם להציל את האניה, אבל יונה ירד. וַיּוֹנָה יָרֵד אֶל יָרְכָתַי הַסְּפִינָה - מלבי"ם: היה כונתו באשר ירא שבעת תטבע הספינה ויפול לתוך הים יש אפשרות שיצוה ה' לגלי הים שיטרדוהו מגל אל גל עד יושלך אל היבשה כמעשה דר"ע ביבמות, לכן ירד אל ירכתי הספינה.

וגם היה לו עוד טעם בזה, שבאשר ידע שהסער הזה הוא בשבילו ושאם ימות הוא תחלה יפסק הסער וינצלו אנשי האניה, ירד אל ירכתי הספינה ששם יכנסו המים תחלה ויחנקוהו, ואז ינצלו אנשי הספינה שהם עומדים למעלה.

וַיִּשְׁכַּב וַיִּרְדָּם - מה פשרה של השינה הזו?

(ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֵבֶל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה לָּךְ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יַתְעַשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֵאבֵד: מַה לָּךְ נִרְדָּם - רש"י: מה לך להיות נרדם.

מצודות דוד: מה לך שנרדמת כאומר וכי אינך מרגיש שאנו עומדים בסכנה.

יַתְעַשֶׂת - רש"י: לשון מחשבה וכן (תהלים קמז) עשתנותיו ומלכא עשית (דניאל ז).

יַתְעַשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ - מצודות ציון: עלינו.

דברי המסדר: לא נכתב מפורש בפסוק האם נענה יונה לבקשת רב החובל וקם לקרא אל אלוקיו.

(ז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לָכֵן וַנִּפְּלָה גּוֹרְלוֹת וַנִּדְעָה בְּשַׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיִּפְּלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל יוֹנָה:

לָכֵן וַנִּפְּלָה גּוֹרְלוֹת וַנִּדְעָה - רד"ק: יש לתמוה בזה הענין איך חשבו כי בעבור אנשי האניה הזאת הי' סער גדול ביס, וכי לא היו אניות אחרות ביס? וכי כל האניות שיש להם סער ביס מפילים אנשיה גורלות בשל מי הרעה?

פרקי דרבי אליעזר (פרק ט): בא עליהם סער גדול ביס מימינם ומשמאלם ושאר כל האניות עוברות ושבות בשלום בשתיקת הים והאניה שירד בה יונה היתה בצרה גדולה.

וַנִּפְּלָה גּוֹרְלוֹת - מדוע אמר בלשון רבים?

מצודות דוד: אמרו להפיל גורלות הרבה כי לא רצו לסמוך על גורל אחד כי פן במקרה נפל על זה אבל כשיפול פעמים מרובות על אחד יהיה נראה שאין זה מקרה.

מלבי"ם: יפילו גורלות רבות זה אח"י שאם החטא תלוי בכולם יפול הגורל בכל פעם על איש אחר ואז ידעו כי כולם חייבים, ואם יפול בכל פעם על איש אחד אז ידעו כי הוא החייב, והנה יצוייר שהגם שיפול הגורל על איש אחד אינו החייב שעל ידו בא הסער, רק שהוא האיש היודע מי החייב ומה הוא הסבה להרעה, וגם זה נכלל במ"ש ונדעה בשלמי הרעה הזאת, כי האיש ההוא שעליו נפל הגורל או שהרעה בשבילו או שהוא יודע ויודיע בשלמי הרעה, וספר כי הפילו גורלות רבות ובכל פעם נפל הגורל על יונה לא על זולתו.

(ח) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בְּאִשֶׁר לָמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ מַה מְלַאכְתְּךָ וּמַאֲיֵן תָּבוֹא מָה אֲרָצְךָ וְאֵי מִזָּה עִם אֶתָּה:

בְּאֲשֶׁר לְמִי הַרְעָה הַזֹּאת לָנוּ - מה נתכוונו לשאול, והרי ידעו שבשלו הרעה הזאת?

רש"י: למי חטאת אשר בשביל כן הרעה הזאת לנו.

מצודות דוד: במה היה החטא ולמי חטאת שבסבתו בא לנו רעת הסכנה הזאת וכאלו יאמרו אם היה בדבר העושק א"כ אפשר להחזיר העושק ואם הרעות למי בדבר הגדוף וכיוצא אפשר לפייסו בממון.

מַה מְלַאכְתָּךְ - רש"י: שמא פשעת באומנותיך.

רד"ק: אולי היא מלאכת רמאות וחמס.

וּמַאֲיִן תָּבוֹא - רש"י: שמא על אנשי אותו מקום נגזרה גזירה אפי' אין אתה בה.

רד"ק: אולי ברכת מפני רעה שעשית שם.

מַה אֶרְצֶךָ - רד"ק: אולי בני ארצך הם בני רשעים.

וְאִי מְזַה עִם אֶתְּהָ - רש"י: שמא עמך חטאו.

דברי המסדר: יש כאן חמש שאלות: 1. **בְּאֲשֶׁר לְמִי הַרְעָה הַזֹּאת לָנוּ?** 2. **מַה מְלַאכְתָּךְ?** 3. **וּמַאֲיִן תָּבוֹא?** 4.

מַה אֶרְצֶךָ? 5. **וְאִי מְזַה עִם אֶתְּהָ?**

(ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים עֲבָרִי אֲנֹכִי וְאֵת יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יֵרָא אֲשֶׁר עָשָׂה אֵת הַיָּם וְאֵת הַיַּבְשָׁה:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים - על איזה שאלות ענה להם?

אבן עזרא: בשני דברים השיב להם תשובה על שאלתם, כיון שאמר להם **עֲבָרִי אֲנֹכִי** ידעו עמו וארצו. וכיון

שאמר **יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יֵרָא** השיב להם על שאלתם **מַה מְלַאכְתָּךְ** כי אין מלאכתו מלאכת מרמה אבל

הוא ירא את ה' ולא עושה כל עול.

מצודות דוד: כאומר אין לכם לשאול כל השאלות הללו כי לא חטאתי לבן אדם ולכן על השאלה ששאלתם

באחרונה ואי מזה עם אתה ע"ז השיב עברי אנכי ולתוספת ביאור אמר ואת ה' אלהי השמים אני ירא וכאלו

יגיד בזה שאליו חטא.

מלבי"ם: **עֲבָרִי אֲנֹכִי** - היא תשובה כללית לכל השאלות שהוא עברי שהם הולכי היס באניות ואין היס

מתנגד לא להם ולא לארצם ולא למקומות שבארצם, כי הם לחוף ימים ישכנו, ועל **מַה מְלַאכְתָּךְ** אמר **אֵת**

יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יֵרָא - שהוא נביא דבק באל עליון ואין היס מתנגד אל מלאכתו ויראת אלהיו.

אֲשֶׁר עָשָׂה אֵת הַיָּם וְאֵת הַיַּבְשָׁה - מצודות דוד: כמו שעשה את היבשה כן עשה את היס ובכל מקום משלה

ידו וכאלו יאמר הנה גם בים מצאה אותי יד ה' וכאלו יכריחני ללכת לנבאות על נינוה וזהו האמירה לגבוה

ועל חנם ברחתי בחושבי שפה לא יבוא אלי דבר ה'.

(י) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנֵי יְהוָה הוּא בֵּרַח כִּי

הַגִּיד לָהֶם:

וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה - דברי המסדר: ממה היה להם לירא והרי רק אמר להם מי הוא ומי אלוקיו?

ובמפרשים כתבו שאמר להם שברח מפני ה'. וכמו שכתוב בסוף הפסוק **כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנֵי יְהוָה**

הוּא בֵּרַח כִּי הַגִּיד לָהֶם.

מַה זֹּאת עָשִׂיתָ - רש"י: למה עשית כן לברוח?

מלבי"ם: איך עשית כדבר הרע הזה לברוח מפני ה'?

(יא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה נַּעֲשֶׂה לָךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסִיעַר:

מה נעשה לך - מלבי"ם: שאלוהו אם רוצה לשוב בתשובה ולקבל עליו ללכת לנינוה, ואולי יהיה להם תקנה עי"י שישבו עמו ללכת אל חוף המוליך לנינוה, או שישבוהו לא"י.

הים הולך וסער - רד"ק: אין לנו תוחלת שישתוק הים כי הנה הולך וסוער יותר.

(יב) ויאמר אליהם שאוני והטילני אל הים וישתק הים מעליכם פי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם:

שאוני והטילני אל הים -

בשלי - בגללי.

(יג) ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו פי הים הולך וסער עליהם:

(יד) ויקראו אל יהוה ויאמרו אנה יהוה אל נא נאבדה בנפש האיש הזה ואל תתן עלינו דם נקיא פי אתה יהוה כאשר חפצת עשית:

ויקראו אל ה' - בתחילה קראו איש לאלהיו, אבל עתה קראו לה'.

אל נא נאבדה בנפש האיש הזה ואל תתן עלינו דם נקיא - מה התכוונו בכפילות בקשתם.

מלבי"ם: אם לא נשליכהו אל הים הלא נאבד אנחנו ע"י נפש האיש הזה, שע"י נפשו החטאת נאבד כולנו וזה אין מן הראוי, ואם נשליכהו אל הים על צד זה נבקש **אל תתן עלינו דם נקיא** - להעניש אותנו על הטבעתו.

(טו) וישאו את יונה ויטלוהו אל הים ויעמד הים מזעפ:

מזעפ - מכעסו.

(טז) וייראו האנשים יראה גדולה את יהוה ויזבחו זבח ליהוה ויידרו נדרים:

פרק ב'

(א) וימן יהוה דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלושה לילות:

מצודות ציון: ענין הזמנה כמו **וימן להם המלך** (דניאל א).

דג גדול לבלע - מלבי"ם: שבלעו כולו שלם ולא שבר עצמותיו.

שלושה ימים ושלושה לילות - רד"ק: נס גדול היה שהיה במעי הדג שלשה ימים ושלושה לילות והוא חי.

(ב) ויתפלל יונה אל יהוה אלהיו ממעי הדגה:

ויתפלל יונה - רד"ק: נס אחר שלא נדהם אלא עמד בדעתו ובשכלו והתפלל.

ממעי הדגה - מצודות דוד: ארז"ל בתחילה בלעו דג זכר ועמד שם בריוח ולא נתן דעתו להתפלל ורמז המקום להדג והקיא אל פי הדגה ושם עמד בדוחק מפני העוברים והתפלל מתוך הדחק.

הקדמה לתפילה:

מלבי"ם: תפלה זו נחלקת לג' חלקים:

1. יספר עת השליכוהו לים שאז התיאש מן החיים, אבל כשבלעו הדג חי במעיו ראה כי יתנוסס עמו נס ופלא ושחיה יחיה.

2. אחר שפלטו הדג שנשלך שנית בעמקי תהום רבה התיאש שנית, וכשבלעתו הדגה ראה שנית כי חיה יחיה.

3. עת הצר לו במעי שאז קבל ע"ע לשמוע בקול ה' וללכת לנינוה כדבר ה'.

(ג) וַיֹּאמֶר קְרָאתִי מִצָּרָה לִי אֵל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי שְׁמַעַתְּ קוֹלִי:
מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי - רַשׁׁיׁי: מִבֶּטֶן הַדָּג שֶׁהוּא כִשְׂאוֹל לִי.
יֵשׁ כַּאֲן תִּקְבֹּלֶת:

קְרָאתִי מִצָּרָה לִי אֵל יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי
מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שְׁוַעֲתִי שְׁמַעַתְּ קוֹלִי
(ד) וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצֹּלָה בְּלִבִּי יָמִים וְנָהָר יִסְבְּבֵנִי כָּל מִשְׁבְּרֵיךָ וְגִלְיָד עָלַי עֲבָרוּ:

(ה) וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל הַיָּכַל קִדְשֶׁךָ:

(ו) אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד נֶפֶשׁ תְּהוֹם יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֹאשֵׁי:

(ז) לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאֲרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעַדִּי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיִּי יְהוָה אֱלֹהֵי:

(ח) בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נֶפֶשִׁי אֶת יְהוָה זְכַרְתִּי וַתִּבּוֹא אֵלַיךָ תְּפִלָּתִי אֵל הַיָּכַל קִדְשֶׁךָ:

(ט) מִשְׁמָרִים הַבְּלִי שָׂוֵא חֲסָדָם יַעֲזֹבוּ:

(י) וַאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה לָךְ אֲשֶׁר נִדְרַתִּי אֲשַׁלְמָה יִשְׁוַעֲתָה לִיהוָה:

(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה אֶל הַיָּבֵשָׁה:

פֶּרֶק ג'

(א) וַיְהִי דָבָר יְהוָה אֶל יוֹנָה שְׁנִית לְאָמֹר:

(ב) קוּם לָךְ אֵל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֲלֶיהָ אֶת הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דָבָר אֵלַיךָ:

(ג) וַיִּקָּם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוָה כְּדָבָר יְהוָה וַנִּינְוָה הִיָּתָה עִיר גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים מִהֶלֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים:

(ד) וַיִּחַל יוֹנָה לָבוֹא בְּעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וַנִּינְוָה נִהְפָּכֶת:

(ה) וַיֹּאמְרֵנוּ אַנְשֵׁי נִינְוָה בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרָאוּ צוּם וַיִּלְבְּשׁוּ שִׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד קִטְנָם:

(ו) וַיִּגַע הַדָּבָר אֶל מֶלֶךְ נִינְוָה וַיִּקָּם מִפְּסָאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֵתוֹ מֵעַלְיוֹ וַיִּכַּס שִׁק וַיֵּשֶׁב עַל הָאָפֶר:

(ז) וַיִּזְעַק וַיֹּאמֶר בְּנִינֹה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדְּלוּ לְאֹמֶר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאֵן אֵל יִטְעֲמוּ מֵאוֹמָה אֵל יִרְעוּ וּמִים אֵל יִשְׁתּוּ:

(ח) וַיִּתְכַסּוּ שְׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחִזְקָה וַיִּשְׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הֲרַעָה וּמִן הַחֶמֶס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם:

(ט) מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנַחֵם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מִחֶרֶן אָפוֹ וְלֹא נֶאֱבַד: מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב.

תרגום יונתן: מן ידע דאית בידיה חובין יתוב מנהון.

רש"י: יודע עבירות שבידו ישוב.

רד"ק: אולי ישוב ונחם האלהים בשובינו ממעשינו הרעים או פי' מי שיודע דרכי התשובה ישוב.

(י) וַיִּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדַּרְכֵּם הֲרַעָה וַיִּנְחֵם הָאֱלֹהִים עַל הֲרַעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:

פרק ד'

(א) וַיִּרַע אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיַּחַר לוֹ:

(ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אָנֹכָה יְהוָה הֲלוֹא זֶה דְּבַרִּי עַד הַיּוֹתִי עַל אֲדַמְתִּי עַל כֵּן קִדַּמְתִּי לְבַרְחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יַדְעִתִּי כִּי אַתָּה אֵל חַנוּן וְרַחוּם אַרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְנַחֵם עַל הֲרַעָה:

(ג) וַעֲתָה יְהוָה קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמָּנִי כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי:

(ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה הֲהִיטַב חָרָה לְךָ:

(ה) וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן הָעִיר וַיִּשָּׁב מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שָׂם סֶכֶה וַיִּשָּׁב תַּחְתָּיהָ בְּצַל עֵד אֲשֶׁר יִרְאֶה מֶה יְהִיָּה בְּעִיר:

(ו) וַיִּמֶן יְהוָה אֱלֹהִים קִיקִיּוֹן וַיַּעַל מַעַל לְיוֹנָה לְהִיּוֹת צַל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְעַתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל הַקִּיקִיּוֹן שְׂמָחָה גְדוֹלָה:

(ז) וַיִּמֶן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלֹת הַשָּׁחַר לְמַחֲרַת וַתַּךְ אֶת הַקִּיקִיּוֹן וַיִּיבֹשׁ:

(ח) וַיְהִי כַּזֶּרֶחַ הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמֶן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חַרִּישִׁית וַתַּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי:

(ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יוֹנָה הֲהִיטֵב חָרָה לָךְ עַל הַקִּיקַיּוֹן וַיֹּאמֶר הִיטֵב חָרָה לִי עַד מוֹת:

(י) וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חֹסֵת עַל הַקִּיקַיּוֹן אֲשֶׁר לֹא עֹמֶלֶת בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שָׁבֵן לַיְלָה הִיא וּבֶן לַיְלָה אֲבָד:

(יא) וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל נִינּוּה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשָּׂתִים עֶשְׂרֵה רְבוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לְשִׁמְאֵלוֹ וּבִהְמָה רָבָה: